

Druhá kniha z trilógie o vede a praxi

ŠTEFAN KASSAY

PROCESY

Symbióza ekonomickej diplomacie a podnikateľskej praxe

Modelovanie a metodika

Štefan Kassay: Symbióza ekonomickej diplomacie a podnikateľskej praxe Modelovanie a metodika

Redakčná rada:

Dr.h.c. mult. prof. Ing. Štefan Luby, DrSc.
Dr.h.c. MUDr. prof. Ján Slezák, FIACS, DrSc.
Dr.h.c. doc. Ing. Juraj Wagner, PhD.
Doc. Ing. Dušan Neštrák, PhD.
Dipl. Ing. Roman Dvořák, FEng.
Mgr. Peter Ballon, PhD.

Redakčné práce: PhDr. Lucia Škvareninová, M.S.S., DBA

Spracovanie registrov: Mgr. Juraj Balogh

Správa archívu: Jaroslav Dulaj

Obálka a grafika: Dušan Ščepka

Vydalo: INTERCEDU, a.s.

© Štefan Kassay 2026

ISBN: 978-80-975262-0-7

Druhá kniha z trilógie o vede a praxi

ŠTEFAN KASSAY

PROCESY

Symbióza ekonomickej diplomacie a podnikateľskej praxe

Modelovanie a metodika

Medzinárodné centrum vzdelávania – INTERCEDU

Medzinárodné centrum vzdelávania – INTERCEDU je vzdelávacia inštitúcia založená s cieľom sprístupniť široké spektrum znalostí z rôznych vedných disciplín od odborníkov, ktorí prinášajú najaktuálnejšie témy z oblasti vedy, výskumu a inovácií. Prostredníctvom nášho e-learningového portálu Vám ponúkame kontakty a prémiové vzdelávacie produkty od uznávaných profesorov a vysokokvalifikovaných špecialistov zameraných na rozhodujúce oblasti v procese tvoriacej sa budúcnosti.

Spoločnosť INTERCEDU, a.s. založil v roku 2020 profesor Štefan Kassay, významný vedec, spisovateľ

užitočný systém, ktorý prináša nové prostriedky využívané v dennej praxi, nové hodnoty nielen pre jednotlivca, inštitúcie, ale i pre svetové spoločenstvo. Profesionálny tím grafikov INTERCEDU pravidelne spracúva a uverejňuje vzdelávacie prezentácie, video kurzy, vedecké články a ďalšie interaktívne študijné materiály na vysokej úrovni. Všetky študijné materiály ako aj ďalšie produkty nájdete v našej online knižnici a v jednotlivých vzdelávacích sekciách.

Prostredníctvom multimediálneho portálu INTERCEDU ponúka kontakty, spája akademikov a študujúcich vo vybranom vednom odbore. Základným prvkom

Obr. 1. Polyfunkčná budova, v ktorej sídli Medzinárodné centrum vzdelávania – INTERCEDU, a.s. v Pezínku.

a úspešný podnikateľ s 30 ročnou praxou v riadiacej funkcii v nadnárodnej korporácii. Dnešné konkurenčné prostredie na svetových trhoch si vyžaduje neustálu pozornosť a rýchlu reakciu na mnohé zmeny, ktoré sa uskutočňujú nielen vo výrobnom procese ale i v podnikateľskom prostredí. Tím INTERCEDU si stanovuje ciele vyplniť túto medzeru na trhu a prichádza s ideou vytvoriť nový vzdelávací ekosystém založený na prepojení vedy s praxou. „Hlavným poslaním INTERCEDU je prepojenie vzdelávania, vedy a praxe v kontexte aktuálnych svetových trendov a potrieb trhového prostredia.“

INTERCEDU je zárukou moderného vzdelávania potrebného v 21. storočí. V spolupráci s našimi kolegami a významnými lektormi INTERCEDU budujeme

vzdelávacieho centra je moderná online knižnica, ktorá ponúka obsahovo ako aj graficky vysokokvalitné študijné materiály, videokurzy s autodidaktickými testami, prednášky, vedecké články a učebnice. Knižnica je prehľadne rozdelená do šiestich sekcií: energetika a životné prostredie, informatika a komunikačné technológie, ekonómia a financie, edukácia, produkčné procesy a inovácie, zdravotníctvo a civilná bezpečnosť. Študijné materiály ponúkané prostredníctvom virtuálnej knižnice sú upravené v profesionálnom grafickom štúdiu tak, aby študujúcemu prezentovali danú tému interaktívnou formou a zároveň poskytl obsah s vysokou odbornosťou a pridanou hodnotou. INTERCEDU ponúka študujúcim multiprierezové prednášky a kurzy s responzívnym dizajnom. Obsah autorov je možné citovať aj prostredníctvom trvalej webovej adresy.

Inštitút profesora Štefana Kassaya pre rozvoj socioekonomických štúdií

Inštitút profesora Štefana Kassaya pre rozvoj socioekonomických štúdií zahŕňa interdisciplinárne odbory, ktoré skúmajú vzájomné vzťahy medzi spoločenskými a ekonomickými procesmi. Sám zakladateľ Inštitútu, profesor Štefan Kassay, je multidisciplinárny vedec, z čoho vyplýva aj jeho zacielenie vo vedeckých prácach, v ktorých konfrontuje viaceré vedecké disciplíny a vytvára tak ucelený pohľad na riešenie problematiky. Socioekonomické štúdie sa zameriavajú na pochopenie toho, ako sociálne faktory (napr. kultúra, politika, vzdelanie, demografia) ovplyvňujú ekonomické aktivity. Rovnako sledujú aj spätný priebeh ako ekonomické procesy formujú spoločnosť. Ich cieľom je identifikovať vzorce správania, nerovnosti a zlepšiť kvalitu života prostredníctvom vhodného prepojenia uvedených faktorov.

V súčasnosti medzi hlavné oblasti, ktorými sa zaoberajú socioekonomické štúdiá sú sociálna nerovnosť – štúdium rozdielov v príjmoch, majetku, prístupe k vzdelaniu či zdravotnej starostlivosti. Analyzujú sa aj príčiny a dôsledky chudoby i nerovností medzi rôznymi skupinami obyvateľstva. Súvisiacou oblasťou skúmania je aj práca a zamestnanosť, ktorá priamo ovplyvňuje dynamiku trhu práce, pracovné podmienky, nezamestnanosť, vplyv globalizácie a technologického pokroku na pracovné miesta. Najdiskutovanejšími témami socioekonomických štúdií je udržateľnosť a to v globálnom rámci. Medzi kľúčové dimenzie udržateľnosti patrí environmentálna udržateľnosť, sociálna udržateľnosť a ekonomická udržateľnosť. V Inštitúte sa aktívne venujú témam: Minimalizácia negatívnych dopadov ľudskej činnosti na

životné prostredie, podpora cirkulárnej ekonomiky, vytváranie ekonomických systémov, ktoré sú založené na reálnych potrebách spoločnosti, podpora inovácií a udržateľné podnikanie.

V spolupráci s Európskou akadémiou vied a umení v Salzburgu formou kvalitatívnych a kvantitatívnych prístupov vnímateľom ponúka štatistické analýzy, ekonomické modely, analýzy dát, prípadové štúdie a interdisciplinárny prístup založený na kombinácii poznatkov z ekonómie, sociológie a ďalších oblastí. Teórie sociálnej ekonómie sa niekedy odlišujú od bežných ekonomických teórií. Môžu brať do úvahy faktory, ktoré sú mimo hlavného prúdu ekonómie, vrátane vplyvu životného prostredia a ekológie na spotrebu a bohatstvo.

Sociálna ekonómia sa pokúša vysvetliť, ako sociálne faktory ovplyvňujú ekonomickú aktivitu v spoločnosti, čerpaním informácií z oblastí ako história, filozofia, sociológia a politológia. Využíva informácie z rôznych oblastí na skúmanie toho, ako ovplyvňuje správanie spotrebiteľov, formuje nákupné trendy a ovplyvňuje ďalšie aktivity v rámci obchodu a ekonomiky.

S narastajúcou rozmanitosťou, globalizáciou nášho a európskeho spoločenstva zohrávajú významnú úlohu pri ovplyvňovaní sociálno-ekonomických tried aj faktory ako etnicita a kultúrne dedičstvo, pretože príslušníci viditeľných menšín a iných znevýhodnených skupín v porovnaní s ich kaukazskými náprotivkami historicky čelili prekážkam vo vzdelávaní a niektorých profesiách.

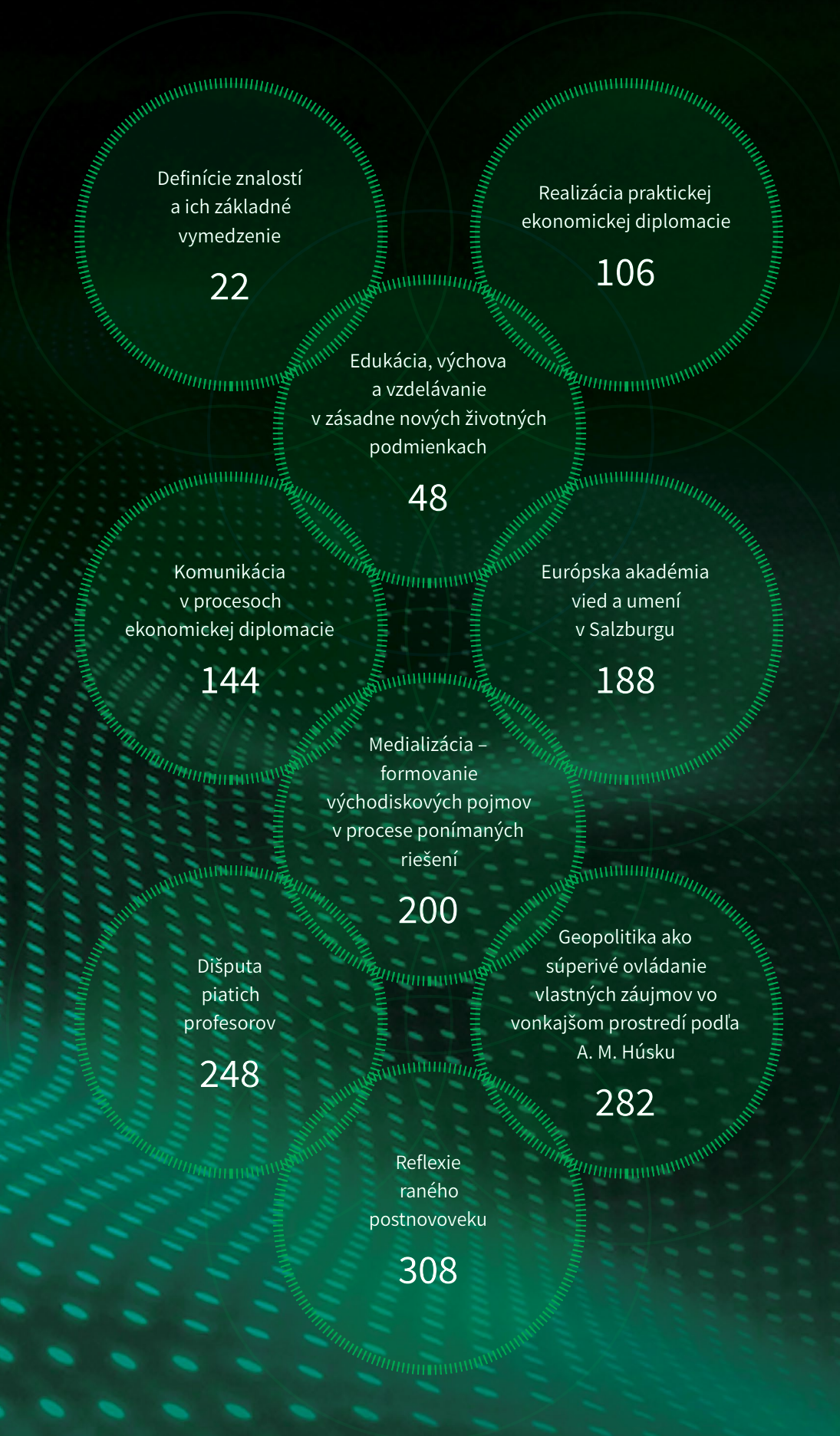
Obr. 2. Budova Inštitútu profesora Štefana Kassaya pre rozvoj socioekonomických štúdií v Limbachu.

PROCESY

Symbióza ekonomickej diplomacie a podnikateľskej praxe

Modelovanie a metodika

Druhá kniha je zameraná na modelovanie a metodiku poznávania procesov ekonomickej diplomacie. Vytvorenie špecificky formovanej novej podoby vedeckej školy ekonomickej diplomacie s akcentom na diplomatickú a podnikateľskú prax si vyžaduje prijatie základnej premisy, že cieľom ekonomickej diplomacie je šírenie dobrého mena Slovenska, a to v globálnom informačno-komunikačnom priestore. Takýto prístup má mnoho podôb. Napríklad úsilie o presadzovanie spojenia vedy a praxe v medzinárodnom kontexte s požiadavkou nachádzať nové príležitosti a zdroje rozvoja. Je tu dosť príkladov, ktoré potvrdzujú, že šírenie dobrého mena krajiny vedie k vyššej akceptácii dosahovaných ekonomických výsledkov uplatnením vedy v produkčných procesoch a k vyššej komerčnej efektivite. Z podtitulu zahrňujúceho „symbiózu vedy a praxe“ vyplývajú aj metodiky edukačných procesov – výchovy a vzdelávania, ich názorová orientácia a novoformované metódy umožňujúce prehĺbenie procesov vzdelávania aj stanovením vlastného programu štúdia, a z toho vyplývajúcich príležitostí v požiadavkách na vyučujúcich v zahraničí, pozývaných profesorov a odborníkov z praxe k výučbe na pôde Slovenskej republiky. Samozrejmým je štúdium s využitím elektronickej komunikácie. Prezentuje sa úspešná realizácia nových postupov a metodík a najmä prevratné príležitosti, ktoré poskytuje umelá inteligencia.

Hexagonálny portrét autora publikácie

Obr. 3. Hexagonálny portrét autora publikácie, prof. Štefana Kassaya, DrSc.

Poznámka autora na margo zvoleného literárneho žánru

Táto kniha je viacplánová, spôsobom približovania problematiky ekonomickej diplomacie neobvyklá. V záujme bezprostredného odovzdávania rokmi nadobudnutých skúseností sa prihovám čitateľovi v prvej osobe, moje vysvetľovanie je také, aké mi prirodzene v danom okamihu prichádza na um v rozličných súvislostiach. Nie je mojím záujmom vytvoriť dokonalé literárne dielo, mojím záujmom a poslaním je ukázať a vysvetliť, tým ktorí mienia podnikat' lepšie a využívať už verifikované skúsenosti iných. Netrápim sa nad opakovaným výskytom rovnakých tvrdení a neprekáža mi ani odlišnosť štýlov niektorých častí knihy, pretože vznikli v rôznom čase, pri rôznych príležitostiach, a za rozličných okolností. Časté sú preto aj exkurzy, niekedy neobvykle rozsiahle. Zaraďujem ich blízko hlavného textu ako doplnok, osobitosť, a poznatok aj

nepriamo súvisiaci s danou problematikou. Podobne, ak slovný opis má svojho pandanta v prístupných fotografiách, skiciach alebo aj obrázkoch v odlišných grafických výrazoch, neváham zaradiť ich povedľa seba. Rôznorodosť a nezvyčajnosť ospravedlňujem jednoduchou potrebou povedať to teraz, bezodkladne, bez zbytočných strát nielen času ako takého, ale i straty novo ponímaného ľudského snaženia v „ubziknutom“ čase, čo možno vystihnem nasledujúcimi vetami: Nemám čas a nechcem strácať drahocenný čas formotvornými komplikáciami. Vedome porušujem jednotu obsahu a formy, kladím dôraz na to, aby bol obsah knihy čo najskôr sprístupnený a využitý v praxi, takisto aby som sprostredkoval svojmu okoliu a záujemcom všetko, čo som sa v živote naučil a dosiahol. Je to medzigeneračné odovzdávanie skúseností pre budúcu generáciu a pre dobro budúcej existencie, utváranej nastupujúcou generáciou podnikateľov a spolupracovníkov nového sveta.

Vysvetlivky na používanie knihy

Členenie jednotlivých kapitol knihy je uvedené na obrázku. Každá časť je obsahovo a graficky spracovaná tak, aby sa – už aj vzhľadom na jej rozsah – dalo v knihe ľahko orientovať a pri jej štúdiu vyhľadať obsahy, ktoré čitateľa prednostne zaujmú. Z dôvodov úhladnosti sa v knihe vyskytujú doplnujúca infografika a autentické fotografie.

Každá z troch kníh je členená na tri úrovne a to: členenie na kapitoly, s obsahmi jednotlivých kapitol a podkapitol až do tretej úrovne. Osobitým obsahom sú autentické tlačové správy, ktoré sú od bežného textu odlíšené kurzívou.

Symbióza ekonomickej diplomacie a podnikateľskej praxe | Príslušnosť existencie

Človek v dimenzii sociálnej entity

Úsilie o komplexitu zacielenia informačno-komunikačných vplyvov pri podpore základných existenčných podmienok života

O všetkom rozhoduje človek a spôsob komunikácie v nových, nečakaných podmienkach a v nových podobách spôsobu organizácie informačno-komunikačných procesov. Človek je však mnohohodnotná osoba, čo je potrebné si uvedomovať od prvého okamihu voľby vodcovských osobností, o v prvých okamihoch rozptiatia záchranných opatrení byva spontánnymi. Ten, že človek by mal byť vnímaný v zmysle sociálnej entity. Súčasťou zápasu o život komunikačnú zručnosť uplatňovať spravidla v menších realizovaných tímoch najčastejšie v prípade krízového riešenia. Z toho vyplýva, že zručnosť je účelová koordinácia akcie ako sa správať v krízovom režime. Ide o komplex úloh na seba vzájomne nadväzujúcich. Do zápasu o život nastúpili vedci, znalci podstaty príčin a dôsledkov v danej situácii, osobnosti aplikovaných vied so skúsenosťami z podobných, hoci nie celosvetovo, ale lokálne pôsobiacich záležitostí s nešťastnými následkami a so smutným koncom.

Osobitne v takých vážnych situáciách, ako je riešenie veľkého celku v období vypuknutia pandémie krízy ide doslova o život. V prípade krízového riešenia za mimoriadne vážnych okolností nemožno očakávať doslovné plnenie všetkých poučiek a pravidiel tak, ako sa vyučujú na univerzitách. V zásade ide o nadväznosť stých výkonných blokov, ktoré sú:

1. Stratégia podnikania musí byť vhodná so stratégiou komunikácie zobrazenou na perspektívach podniku / korporácie v kontexte s medzinárodnou situáciou a perspektívami budovaním pozícií na zahraničných trhoch.
2. Rozširovanie trhových príležitostí je úmerné šíreniu znalostí o podniku, vrátane široko rozvinutej informačno-komunikačnej aktivity v globálnom meradle.
3. Určenie kompetencií medzi akcionármi a vcho-

V takejto formulácii sú známe krízové riešenia za bežných podmienok. V situácii zvlášť naliehavej je potrebná adaptácia metodiky vedenia a riadenia korporácie so súhlasom akcionárov a vrcholovým manažmentom korporácie, neprípustnosť podnikania na báze protichodných záujmov. V skutočnosti ale nie je možné robiť podobné analýzy postupov vzhľadom na naliehavosť času, ale človek koná prirodzene v duchu takejto edukácie z minulých období. V zásade z veľkej časti ľudstva a pokiaľ nie vykonávajú revolučným premenami komunikačných a výrobných prostriedkov.

Pravidlá tejto koordinácie sú však vnútorné, sebadeklarované a sebahodnotiace. Vedieť, byť zručný, byť šikovný v dosahovaní osobných výsledkov však nestačí, spoločenské a inštitucionálne zhodnotenie je nutné. Teda znalosť v pravom zmysle slova je založená na vyhovení vonkajším pravidlám koordinácie akcie a výsledkov.

Stratégia rozvoja

Stratégia je slovo veľmi frekvencované, ibaže časom mení svoj kontextový obsah. Inakšie ho chápe príslušník armády, ktorý mieni zvíťaziť za každú cenu aj s riskovaním vlastného života a veľkých strát na životoch vojska. Stratégia velenia býva založená na disponibilných prostriedkoch s cieľom mať čo najmenšie vlastné straty a pomáhať k zdravému a plynulému životu pozitívnym myslením, byť vzorom pri zachovávaní akčích a na profesionálnej úrovni odstránení príčiny následných zásahov.

Inakšie uvažuje vlastníky firmy. Dnešná platia ambícia čo najviac vyťažovať čo najviac kvalitou svojich produktov a dosiahnuť čo najvyšší profit. Po ujasnení si zmyslu života, k čomu nám dal poučenie koronavirov, ide v prvom rade o záchranu života (životov). To už nie je iba stratégia, to je už otázka existencie a odvaha začať ňu nanovo, zvoliť si hod-

Vo záhlaví v hornej časti je na každej nepárnej strane uvedený názov publikácie. Na nepárnej strane je názov kapitoly alebo obsahu prislúchajúcemu uvedenej strane. Pred každou kapitolou pre lepšiu orientáciu je grafické zobrazenie nadväznosti jednotlivých úrovní.

toly alebo obsahu prislúchajúcemu uvedenej strane. Pred každou kapitolou pre lepšiu orientáciu je grafické zobrazenie nadväznosti jednotlivých úrovní.

Odbočením od hlavného textu je exkurz a má za cieľ uviesť súvislosti, ktoré nenarušia plynulosť výkladu novej látky avšak pre čitateľa môžu byť užitočné a rozšíria jeho poznatky. Exkurz je odlíšený farebným pozadím.

Diplomacia, definícia a charakteristiky, diplomatické zápisnice

Exkurz: Podnik ako laboratórium

Môj podnik sa mi stal laboratóriom, experimentálnym pracoviskom s obetavým, pre svoj podnik a jeho budúcnosť zaplneným tímom manažérov, vysoko gradovaných odborníkov, generalistov i špecialistov na každom stupni riadenia. Prekonávali sme peripetie doby, často upadali do kolísavých stavov, riešili nedostatok finančných prostriedkov, aleť dôsledky strát z finančnej nedisciplinovanosti odberateľov. Dnešné problémy a prekážky v procese práce si vyžadovali štúdium odborných, najmä zahraničných prameňov, národné odovodenie opisovaných skúseností a odporúčaniach vzorov s úmyslom uplatniť ich v modifikácii vhodnej na formujúce sa konkrétne podnikateľské podmienky trhovej ekonomiky. Základom pre riešenie nových odborných termínov a odporúčaniach metodík. Vyžadovalo si to

Dnes dokonca tvrdím, že bez vedy nemôže byť podnikateľ úspešný. Som presvedčený o tom, že rozhodujúce kroky predtým budúci úspech možno pripísať dôrazu a odvahe k zavádzaniu vedy zdokonalených zmien, v produkčných procesoch prebiehajúcich sa podniku, prijímaniu rúk. Prípadom osobitnej doby, spoločenská klíma a nedôvera k novodobým kapitalistom, vlastníkom podnikov. Obavy mnohých o svoju budúcnosť mali svoj základ hlavne v tom, že vo svojom okolí videli, ako niektorí noví vlastníci nemilosrdne prepušťali aj vysoko kvalifikovaných a skúsených odborníkov, ako postupne degradovali ľudí, a vlastne nezhodnotovali aj v minulosti úspešné podniky. Zvláštnosťou neboli ani prípady, že si ponechali iba trhy a z produkčných podnikov sa stali sklady produktov iných podnikov. V zložných podmienkach prebiehajúcich spoločenských procesov ovplyvňovaných

Obr. Prof. Stefan Kassay a Ing. Marek Trubač, odborníci na komunikáciu, protokol a etiketu počas návštevy skúmanej nadnárodnej korporácie (18.2.2016)

nielen štúdium, ale aj prenos a rozširovanie znalostí až na úrovni výkonných zložiek v podniku, odovádzanie neoprávnenej a sústoj odporu niektorých manažérov i radových pracovníkov voči narušaniu zaužívaných návykov bežných v plánovej ekonomike. Ako popriavťažný vlastníku podniku som počítval nevládou okolia a nemožnosťou odovzdať zodpovedajúce informácie zahraničnou politiku a záujmami zahraničných subjektov bolo nevyhnutne náročné posilovanie vzájomnej dôvery vlastníkov a vedenia podniku. Mysel som sa vytvoril trpezlivosťou a presvedčím ľudí o dobrých úmysloch, o cieľovom snažení zameranom na budúcnosť a o správach zavádzajúcich zmien. Tak postupne zložila z nemožnosti úspešného podnikania, začiatkom aj

Spolupráca s ústrednými orgánmi štátnej správy (ministerstvom) vlády Slovenskej republiky – Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí

Na Ministerstve zahraničných vecí a európskych záležitostí má problematiku podpory podnikania v kompetencii štátny tajomník Rastislav Chovanec. V oblasti exportu ministerstvo spolupracuje s podnikateľským združením Rady slovenských exportérov, ktorého predzedom je Lukáš Parížek.

Súčasné aktivity podpory podnikateľského sektora a priemyslu uskutočňuje ministerstvo, okrem iných aktivít, prostredníctvom nasledujúcich akcií:

- Inovačné dni
- Účasť na veľtrhoch a výstavách
- Exportné fórum

Zodpovednou organizačnou zložkou ministerstva pre oblasť podpory podnikania je:

- Sekcia hospodárskej a rozvojovej spolupráce

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky

a na zabezpečenie efektívneho a zmysluplného čerpania štátnej pomoci v súčasnom období (2021 – 2027) s primeraným dôrazom na rozvoj vedy, výskumu a inovácií, digitalizácie a informatizácie. V tejto súvislosti je možné zamerať aktivity INTERCEDU, a. s. nasledovne:

- Podieľať sa na pripravovaní Národnej stratégie vedy, výskumu a inovácií do roku 2030, v oblasti pre-

Symbióza ekonomickej diplomacie a podnikateľskej praxe | Procesy

Projekt spolupráce INTERCEDU, a.s. s orgánmi štátnej správy a organizáciami zamestnávateľov v oblasti výskumu, vývoja, inovácií, digitalizácie a informatizácie

V súčasnom období prehodnocovania viacerých koncepcií a prístupov k problematike vedy, výskumu, vývoja a inovácií, informatizácie a digitalizácie podnikateľského prostredia a verejného života s uzavretím bezpodmienečnej väzby medzi perspektívou priemyslu (podnikateľského sektora) a rozvojom spoločnosti ako celku a vzhľadom na deklarované odborné zameranie spoločnosti INTERCEDU, a. s. javí sa ako vhodné zamerať sa na navrhnuté aktivity v rámci projektu.

Medzinárodné centrum vzdelávania

Projekt spolupráce INTERCEDU, a.s. s orgánmi štátnej správy a organizáciami zamestnávateľov v oblasti výskumu, vývoja, inovácií, digitalizácie a informatizácie podnikateľského prostredia

Dr. h.c. MUDr. prof. PhDr. Ing. Stefan Kassay, DSc. prezident spoločnosti INTERCEDU, a.s.

Obr. Koncept spolupráce INTERCEDU, a.s. s orgánmi štátnej správy a organizáciami zamestnávateľov v oblasti výskumu, vývoja, inovácií, digitalizácie a informatizácie podnikateľského prostredia

Slová autora publikácie, prezidenta INTERCEDU, a.s., člena Európskej akadémie vied a umení v Salzburgu, vedca, podnikateľa a pedagóga **Dr. h.c. mult. prof. PhDr. Ing. Štefana Kassaya, DrSc.**

Obr. 4. Profesor Štefan Kassay počas prednášky na Ministerstve zahraničných vecí a európskych záležitostí pre veľvyslancov, ktorí zo svojich pôsobísk v zahraničí pricestovali na vôbec prvú prednášku v takom širokom zastúpení pod vedením podpredsedu vlády a ministra zahraničných vecí Miroslava Lajčáka. (29. 6. 2015)

Nosnou myšlienkou trilógie je symbióza ekonomickej diplomacie a podnikateľskej praxe. Už samé kľúčové slová naznačujú, že ide o problematiku mimoriadne závažnú, sprevádzanú nevídanou akceleráciou spoločensko-ekonomických pohybov ovplyvňujúcich kvalitu života človeka.

Plynutím času po prebudení sa do nového dňa mám pred očami tvrdú realitu. Na jednej strane vychýren-cov glorifikovaných do nadľudskej podoby, hýriacich a vystatujúcich sa svojimi majetkami, a na druhej strane chudobných nešťastníkov, nezamestnaných a ľudsky zbadačených, dnes nepotrebných, niekdajších projektantov, konštruktérov, a iných aj v praxi úspeš-

ných inžinierov, robotníkov i nemálo odborníkov, ktorých zničil pokrok a nenásytosť „vyvolených“. Na druhej strane skromných a ubiedených ľudí, ktorí žijú z minima ich zárobku zo dňa na deň.

Ukázalo sa, že ekonomická diplomacia, ak sa robí premyslene a cielene, spája produkčný podnik so svetom a pomáha mu získavať medzinárodné kontakty, čo samozrejme je predpokladom na nadviazanie obchodných stykov. Rovnako sa rozvinuli moje kontakty s pracovníkmi ministerstiev SR, osobitne s Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí (MZVaEZ). S predstaviteľmi štátnych inštitúcií som sa stretával nielen v rámci spoločne usporadúvaných prezentácií v zahraničí, ale aj na domácej pôde, kde sme viacerí so záujmom a nadšením diskutovali o nových možnostiach zvyšovania efektivity spoločného snaženia na prospech prezentovaného podniku, a čo je zvlášť dôležité, na prospech šírenia dobrého mena Slovenska vo svete.

Postupne som dospel k tomu, že nestačí napísať pentalógiu, kde sú opísané materiálno-technologické procesy, ale že je potrebné zaoberať sa aj informačno-technologickými procesmi a procesmi, ktoré podmieňujú zdravie a duševnú vyrovnanosť v súkromí i v pracovnom prostredí. Človek by mal pritom budovať svoju osobnosť aj s rastom duchovna a chápaním osobných i spoločenských hodnôt.

Už aj z doteraz uvedeného je zrejmé, že bolo potrebné predostrieť čitateľom aj viac plánovitost a spôsoby približovania problematiky ekonomickej diplomacie neobvyklým spôsobom. V záujme bezprostredného odovzdávania rokmi nadobudnutých skúseností sa prihovám čitateľovi v prvej osobe, moje vysvetľovanie je také, aké mi prirodzene v danom okamihu prichádza na um v rozličných súvislostiach.

Ako som už uviedol, mojím záujmom nie je vytvoriť dokonalé literárne dielo, mojím záujmom a poslaním je ukázať a vysvetliť, tým ktorí mienia podnikat lepšie a využívať už verifikované skúsenosti iných. Netrápim sa nad výskytom opakovane sa vyskytujúcich rovnakých tvrdení a neprekáža mi ani odlišnosť štýlov niektorých častí knihy, pretože vznikli v rôznom čase a pri rôznych príležitostiach a za rozličných okolností. V zátvorkách uvádzam roky, kedy boli dané okolnosti autorsky realizované.

Namiesto kvitnúcich záhrad, života v dostatku a pohode sa na pomyselnom projekčnom plátne ideálu spätosti človeka s prírodou vykresľujú sekvencie reálnych riešení plne automatizovaných závodov s vývojovým skokom mnohých desaťročí, ktoré uplynuli od projektov najslávnejších univerzít v posledných rokoch dvadsiateho storočia. Roboty a špeciálne robotické ramená vykonávajú aj tie najjemnejšie pracov-

né operácie. Montujú hoci aj svojich nasledovníkov a nový produkčný rad samoučiacich sa a sebarekonštruujúcich robotov, ktoré nahradia chirurgov, dokonca aj produkty umeleckej tvorby, či novodobých dizajnérov. Je to už realita dnešných dní, ktorú treba akceptovať, no zároveň je nutné podrobiť ju prísnej kontrole a náležitej verifikácii, a na nej stavať aj novú budúcnosť.

Do tejto zložitej problematiky vstupujem svojimi úvahami a náčrtmi možného riešenia zásadných filozoficko-pragmatických otázok v globálnom rámci. V tejto súvislosti vysvetľujem aj viaceré dôležité terminologické otázky. Medziiným rozlišujem priestor a prostredie, pretože som presvedčený o tom, že priestor umožňuje vytvárať prostredie, ktoré je vlastné človeku a jeho bežnej aktivite. Uvedené deklarácie z veľkej časti známych problémov otvárajú dimenziu realizácie požadovaných podmienok pre kvalitný život človeka. Uvádzam aj príklady, kam a ako by mal súčasný človek smerovať.

Vo svojej diplomatickej aktivite sa zasadzujem za morálku a rozumnosť pri prijímaní strategických rozhodnutí vo všetkých sférach spoločnosti, predovšetkým v korporácii, v ktorej som bol 50% akcionárom a to v zmysle prvotnosti zachovania existenčného prostredia. Zároveň ako externý ekonomický diplomat sa pripájam k rozhodnutiam nevyhnutným pre zachovanie existenčného priestoru, k spravodlivým rozhodnutiam v najvyššom záujme človeka, a zároveň k tvorbe podmienok pre vytváranie požadovaného podnikateľského prostredia, keďže som stál na čele veľkej korporácie, a ako jej akcionár som mal možnosť podstatným spôsobom vplývať na akceptáciu nosných zásad a stratégie podnikania pri zachovaní kritérií slušnosti a etiky podnikania.

Dr.h.c. mult. prof. PhDr. Ing. Štefan Kassay, DrSc.

Príhovor hlavného vedeckého redaktora INTERCEDU, a.s., člena Európskej akadémie vied a umení v Salzburgu Dr.h.c. mult. prof. Ing. Štefana Lubyho, DrSc.

Obr. 5. Dr.h.c. mult. prof. Ing. Štefan Luby, DrSc.

Keď zaznejú slová diplomacia – diplomat, staršia generácia si spomenie na román Jamesa Aldrigea – *Diplomat*, mladšia na objemné dielo Henryho Kissingera – *Diplomacia*. Je ich však omnoho viac a historické korene tohto fenoménu siahajú k faraónovi Ramzesovi II. Kissingerovu knihu do češtiny preložili ako „*Umění diplomacie*“. Ona je totiž naozaj umenie.

Hovoríme tu zatiaľ o diplomacii politickej. Je ceremoniálna, dôstojná a hlavne pomalá. O čo rýchlejšie sú iné zbrane presadenia zámeru – nátlak, lobizmus, korupcia. Výhodou diplomacie však je, že nefiguruje v trestnom poriadku.

Diplomacia postupne zapustila korene aj vo vede, podnikaní, športe, vo všetkých kľúčových ľudských činnostiach. V Prahe sa v roku 2019 konala konferencia Dunajských akadémií vied o „Diplomacii vo vede“, bola pod gesciou Európskej akadémie vied a umení. V Akadémii vied Českej republiky tomuto nástroju zlepšenia pozície vedy prikladajú veľký význam a Maďarská akadémia vied prostredníctvom organizovania seriálu Svetového vedeckého fóra ukázala, že je to pravdepodobne jeden z faktorov, ktoré vysvetľujú úspech maďarských vedcov v Rámcových programoch EÚ. Píšem pravdepodobne, lebo výstupy diplomacie sa na rozdiel od klasickej vedeckej numerológie – impakt faktorov a Hirschovho indexu – nedajú kvantifikovať. A ako to bude v podnikaní? Tam sa viacej kalkuluje a azda sa dočkáme čísla, ktoré bude-

me môcť dvakrát podčiarknuť a nezmazať, ale nechať na tabuli na poučenie ďalších. Bude to tak vtedy, ak budú naplnené predpoklady úspechu, ktoré si v medzinárodných reláciách na základe určitých skúseností dovoľujem špecifikovať takto:

- atraktívny projekt,
- dostatočná personálna kapacita diplomatov a zahraničnej misie,
- osobné kontakty,
- obraz krajiny vo svete a jej emigračný predvoj.

Diplomacia je však nástroj úspechu, bez ktorého sa nezaobídeme ani v domácom ringu. Štefan Kassay vo svojom diele „*Symbióza ekonomickej diplomacie a podnikateľskej praxe*“ rieši teóriu aj prax ekonomickej diplomacie, a to komplexne. Je totiž vedeckým diplomatom ale zároveň úspešným podnikateľom, ktorý vidí problém v oboch týchto rovinách. Svoje knihy o podnikaní nechal preložiť do piatich jazykov a stali sa mu legitimáciou v konkrétnych projektoch, v ktorých mohol reprezentovať a presvedčovať podnikateľskými a výskumnými úspechmi a robustnosťou svojho vtedajšieho podniku – I.D.C. Holding, a. s. so sídlom v Seredi.

Hlavné Kassayove princípy, okolo ktorých sa košatí ekonomická diplomacia, sa dajú vyjadriť v nasledujúcich tézach:

- podnikanie, ak má plniť svoju spoločenskú funkciu, predpokladá ekonomickú a podnikateľskú diplomáciu a kultúru vzťahov v podnikateľskom prostredí i vnútri podniku,
- diplomacia a komunikácia každého typu sa opierajú o informačno-komunikačné technológie prepojené do harmonicky zladenej sústavy,
- svoju rolu zohráva aj náhoda, pripravenosť na nečakané udalosti a šťastné okolnosti,
- pridanou hodnotou je šírenie mena Slovenska vo svete.

Predložené dielo má formu trilógie a pozostáva z nasledujúcich celkov:

1. **Priestor,**
2. **Procesy,**
3. **Realizácia.**

Prvá kniha trilógie je „*vade mecum*“ v spleti definícií a organizačných štruktúr ekonomickej diplomacie. Významnú úlohu v tomto odbore zohrávajú štáty a nimi etablované orgány. Ich úspešné misie sa nemôžu zrodiť

bez kvalitných výrobkov, ktoré vyžadujú permanentné inovácie. Podnik vedený Kassayom bol v tomto smere priekopníkom a pečivárenskú výrobu pozdvihol na špičkovú úroveň komplexnou automatizáciou výrobných liniek. Obsluhovali ich zamestnanci, ktorým sa venovala pozornosť okrem iného aj plnením podnikateľsko-manažérskych zásad, ktoré môžeme nazvať dvanástoro Kassaya a oboznámiť sa s nimi v prvom zväzku diela. Dozvieme sa aj o metodike BSC, ktorú autor obohatil o ďalší parameter. Kassay ďalej uvažuje o nadnárodných politických koncepciách EÚ, ktoré však narážajú na rozdiely medzi bohatšími a chudobnejšími členskými krajinami. Poznamenávam, že tieto rozdiely sa udržiavajú aj takmer 20 rokov po veľkom rozšírení Únie v roku 2004. Otázne je, ako bude pri takých veľkých vnútorných gradientoch zoskupenie ďalej fungovať. Nereálny bol však predovšetkým veľký počiatočný optimizmus a prípad zjednotenia Nemecka sa nedá generalizovať. Nakoniec sa autor dotýka ťaživej témy globalizácie. Myslím, že súčasné tvárenie sa, že jej veríme spočíva v tom, že ju nedokážeme regulovať. Valí sa ako lavína nabierajúca stále väčšie rozmery. P. Kapica povedal, že exponenciálne procesy končia výbuchom. A Štefan Kassay to sformuloval takto:

„Aj novo utvárané globálne spoločenské prostredie je nielen maximálne konkurenčné, ale aj maximálne k človeku netolerantné, niekedy až zničujúce. Počkáme, lebo iné robiť nemožno. Ale nezabúdajme, že podľa Štefana Kassaya je vidina maximálneho zisku novodobé šialenstvo.“

Druhá kniha popisuje procesy, ktoré ekonomická diplomacia alebo diplomacia všeobecne využíva píše autor o lobovaní. Tento vo všeobecnosti legitímny nástroj nemá u nás najlepší zvuk, lebo sa podvedome spája s korupciou. Jej protipólom je všeobecná a podniková etika. Diplomacia je nielen nástroj na presadenie sa v podnikateľskom prostredí, ale aj nástroj riešenia konfliktov, v ktorých hlavnú úlohu hrá sebadisciplína a sebaovládanie. Nie je to ľahká úloha, o čom svedčí autorovo krédo: „Nesmiem sa nechať uniesť momentálnymi pocitmi ani neutíchajúcimi tlakmi nášho okolia, musím sa ovládať, nech by sa dialo čokoľvek.“

Prostredie diplomacie sú kongresy a konferencie, bilaterálne stretnutia, doložené v knihe fotodokumentáciou zo stretnutí autora s významnými osobnosťami vrátane slovenských aj zahraničných prezidentov. Spoľahlivou oporou je mediálna gramotnosť, ale pri eliminovaní rizík vyplývajúcich z permanentného zneužívania internetu, konšpiračných konštrukcií, hoaxov a pod. Aj mienkotvorné osobnosti sa môžu stať ich obeťou.

Knihou sa prelínajú autorom rozpracované a hojne používané šesťuholníkové rovinné štruktúry typu včelieho plástu alebo nového materiálu – grafénu, ktoré môžu znázorniť interakcie v troch smeroch zvierajúcich 120°, ktoré sú v zložitých komunikačných schémach potrebné.

Ponúka sa ešte vrstvenie rovín vo vertikálnom smere, tak ako sa vrstvy grafénu ukladajú do grafitu, čo by mohlo vyjadriť časovú dynamiku.

Tretia kniha je súborom prípadových štúdií opisujúcich akcie a misie autora v Európe, v Európskej investičnej banke, prezentácie jeho knižnej tvorby v zahraničí, napr. v Poľsku, spoluprácu s rozvojovým svetom – Gruzínskom a Kazachstanom, konferencie usporiadané jeho Nadáciou na podporu vedy a vzdelávania a v rámci nich osobitne významnú konferenciu New Europe. Ako pars pro toto spomeniem dve z nich, ku ktorým mám blízko.

Dipól Fínsko – Estónsko je pre ekonomického diplomata z krajiny ako je Slovensko osobitne vhodnou destináciou. Je zdrojom stability Baltickej stratégie Európskej únie, ktorá je svojou úspešnosťou protipólom našej krívajúcej Dunajskej stratégie. Autor píše o prerode kedysi agrárneho Fínska na high-tech štát, v rodnom liste ktorého figuruje prerod firmy Nokia na gigant informačnej technológie. Navštívil popredné univerzity, napr. Aalto v Espoo neďaleko Helsínk. Na Fínsko máme na Slovensku spomienky ešte pred roka 1990, keď sa ústretovo správalo k východnej Európe majúcej za chrbtom veľkého brata a tento základ sa po roku 1990 rozvinul, pričom kontakty treba kultivovať. Estónsko, známe ešte z čias ZSSR ako zväzová republika, ktorá vyrábala pomerne spoľahlivé technické zariadenia, predviedlo Číne, ako sa robí veľký skok, ktorý v tejto krajine vydumali. Ako štátek s 1,3 mil. obyvateľov udivuje svojou pribojnosťou i vedeckou erudíciou dokumentovanou v rámcových programoch EÚ. Korunuje ich super-panoráma Tallinu, ktorého staré mesto je en bloc súčasťou svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.

Konferencia New Europe bola súčasťou seriálu podujatí Next Europe Európskej akadémie vied a umení, a Štefan Kassay ju zorganizoval v roku 2016, keď Slovensko predsedalo Európskej rade. Zúčastnili sa jej poprední diplomati a vedci, medzi nimi laureát Nobelovej ceny mieru Lech Wałęsa. Pozoruhodné však bolo, že Pečivárne Sered' navštívil vtedy výsadok 27 ministrov EÚ pre zamestnanosť a sociálnu politiku. Sered' sa presadila oproti Bratislave.

V čase, keď píšem tieto riadky, prahne svet hlavne po politickej diplomacii a ukončení vojny, ale tá je iba rušeň ťahajúci vláčik iných diplomacií do cieľa, kde sa ich poslanie naplní. Kniha prof. Štefana Kassaya bude efektívnym katalyzátorom tohto naplnenia. Patrí mu vďaka, dokumentovaná okrem iného, udelením Zlatej plakety ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR.

Dr.h.c. mult. prof. Ing. Štefan Luby, DrSc.

Príhovor osobitného zástupcu EÚ pre dialóg medzi Belehradom a Prištinou a ďalšie regionálne otázky západného Balkánu

JUDr. Miroslava Lajčáka

Obr. 6. Profesor Štefan Kassay a JUDr. Miroslav Lajčák pri audiencii na Ministerstve zahraničných vecí a európskych záležitostí (14. 3. 2017)

Dnešný svet prechádza zásadnými zmenami, ktoré významne ovplyvňujú stabilitu a predvídateľnosť medzinárodných vzťahov, ktoré sú kľúčové pre prosperitu každej krajiny. Preto je nevyhnutné mať osobnosti, ktoré sa dokážu nielen orientovať v týchto zmenách, ale sú ochotní a schopní pomôcť aj ostatným pri ich pochopení. Jednou z takýchto osobností, ktorej vďačíme za obrovský prínos k rozvoju slovenskej ekonomickej diplomacie, je profesor Štefan Kassay.

Jeho práca a odhodlanie vytvárať mosty medzi Slovenskom a zahraničnými partnermi prispeli k posilneniu našej ekonomickej pozície na medzinárodnej scéne. Profesor Štefan Kassay je nielen ekonomickým diplomatom, ale aj vedcom, pedagógom a tiež aj veľmi úspešným podnikateľom.

Okrem toho je profesor Štefan Kassay významným autorom mnohých publikácií, ktoré sa venujú otázkam medzinárodných ekonomických vzťahov a diplomacie. Jeho publikačná činnosť nielenže prispieva k obohateniu akademickej diskusie v tejto oblasti, ale tiež poskytuje cenné návody a odporúčania pre praktickú diplomaciu. Jeho knihy a články sú často citované a považované za referenčné diela v oblasti ekonomickej diplomacie. Vďaka jeho rozsiahlym

teoretickým poznatkami a bohatým praktickým skúsenostiam jeho trilógia „Symbióza ekonomickej diplomacie a podnikateľskej praxe“ vyplní medzeru v oblasti ekonomickej diplomacie, ktorá je nedostatočne preskúmaná. Jeho práca sa zameriava na prepojenie akademického výskumu s reálnymi diplomatickými výzvami, čím prináša nový pohľad a hĺbku do tejto oblasti.

Vďaka osobnému prínosu profesora Štefana Kassaya sa Slovensko môže pochváliť silnejším a efektívnejším postavením v oblasti medzinárodného obchodu a investícií. Som hrdý na to, že v rámci našej krajiny pôsobí taký významný a kompetentný odborník ako je profesor Štefan Kassay. Jeho odborné znalosti a príspevky v oblasti manažmentu, podnikania a ekonomickej diplomacie majú nesmierny význam pre celé generácie študentov, podnikateľov i diplomatov. Jeho práca a odhodlanie významne prispievajú k posilneniu našej pozície na medzinárodnej scéne. Som mu nesmieme vďačný za všetko, čo urobil pre rozvoj a prosperitu našej krajiny.

V Bratislave 20. 8. 2023

JUDr. Miroslav Lajčák

Príhovor odborníka na komunikáciu, protokol a etiketu **Ing. Mareka Trubača**

Obr. 7. Ing. Marek Trubač

Dnešný rýchly svet je plný zmien a konfliktov. Doba je ťažká a vážna. Svet sa vychýlil z rovnováhy veľmocí, ktorá sa postupne preskupuje. Najväčšie ekonomiky sveta strácajú dych a na ich miesto sa tlačia iní. Dravší a šikovnejší predbiehajú tých, ktorí sa spokojne udomácnili na piedestáli. Slovensko ako malá európska krajina s otvorenou ekonomikou je samozrejme prvé na rane! Ak padnú západné trhy a najmä vyhasne motor nemeckej ekonomiky, veľmi rýchlo začne klesať ku dnu aj tá naša. Práve preto sa súčasná vláda rozhodla posilniť vplyv ekonomickej diplomacie a hľadať nové alternatívne trhy na východe i v rozvojovom svete. Zvyšuje sa počet ekonomických diplomatov a tzv. obchodných radcov na našich ambasádach a jednotliví ministri cestujú po svete aby našli nových obchodných partnerov pre slovenských exportérov.

Som mimoriadne poctený, že môžem tieto riadky písať práve teraz a práve do záverečnej knihy trilógie venovanej symbióze ekonomickej diplomacie a podnikateľskej praxe „Realizácia“. Profesora Štefana Kassaya poznám ako jedného z najpovolanejších, ktorí by takéto dielo mali priviesť na svet. Človek, ktorý celý život zasvätil vede a praxi, neustálemu sebauvoľňovaniu, zlepšovaniu a nabieraniu skúseností. Nie je teda náhoda, že už ako mladý tridsiatnik začal pôsobiť ako redaktor Československej televízie v Košiciach a už krátko po začiatku jeho televíznej praxe ho to začalo ťahať k tomu, čo ho baví celý život – k vede a technike. Úspešne viedol obľúbenú reláciu „Svet vedy a techniky“ a po tom ako si v Prahe na Karlovej univerzite urobil doktorát z filozofie

začal pôsobiť ako zahraničný korešpondent ČSTV v Maďarsku, Juhoslávii a Rumunsku. Tu získal rozhľad a prvé skúsenosti so životom v zahraničí, čo ho posunulo až do stoličky šéfa Hlavnej redakcie programov zo zahraničia.

Keď sa Štefan Kassay stal v roku 1991 spoludávateľom Pečivární Sered' a potom aj Figara Trnava, ešte nik netušil, že osud týchto bývalých štátnych podnikov bude úplne iný, ako väčšiny privatizovaných spoločností. Úspešný! Po vyše tridsiatich rokoch vo vedení už zjednoteného podniku I.D.C. Holding, a. s. profesor Kassay dokázal, že je nielen schopný manažér, ale aj inovátor, stratég a hlavne ekonomickejší diplomat. Dostať slovenské pečivárske a cukrovinkárske produkty na zahraničné trhy napriek konkurencii nadnárodných gigantov je ukážkovým príkladom ako sa robí ekonomickejší diplomacia v praxi.

Mal som tú česť s pánom profesorom spolupracovať, či už pri príprave a organizácii medzinárodnej konferencie New Europe – Nová Európa, ale aj pri príprave jeho publikácií a hlavne distribúcii jeho životného diela pentológie Podnik a podnikanie do mnohých krajín sveta. A to prostredníctvom našich veľvyslanectiev, spoločnosti I.D.C. Holding a. s., ale aj cez kontakty na univerzitách. O význame tejto rozsiahlej publikácie svedčí aj fakt, že dielo vyšlo okrem slovenčiny aj v ďalších jazykoch, ako angličtina, ruština, poľština, či maďarčina. Som nesmierne rád, že po pentológii sa podarilo profesorovi Kassayovi dovrieť aj trilógiu o ekonomickej diplomacii. Verím preto, že každý kto siahne po tejto záverečnej knihe trilógie „Realizácia a prípadové štúdie“ bude môcť načrieť do inšpiratívnych životných skúseností človeka, ktorý pre slovenskú ekonomickejší diplomaciu urobil obrovský kus práce!

A stylized, handwritten signature in black ink, consisting of a large, flowing 'M' followed by a smaller, more complex flourish.

Ing. Marek Trubač

Príhovor prezidenta INOVATO, zakladateľa IPA Slovakia, INOVATO a Podnikateľskej univerzity, prof. Ing. Jána Košturiaka, PhD.

Obr. 8. prof. Ing. Ján Košturiak, PhD. počas Inofestu. (23. 9. 2021)

Štefan Kassay napísal trilógiu Symbióza ekonomickej diplomacie a podnikateľskej praxe. Nie sú to učebnice, ani výstupy z vedeckého výskumu alebo návody na úspešné podnikanie a život. Je v nich múdrosť a skúsenosť renesančného muža, ktorý celý svoj život odvážne otváral dvere do neznámych komnát a vstupoval do nich. Niekedy možno vyrušoval a kládol dobre sformulované otázky a počúval s rozžiarenými očami zvedavého dieťaťa.

Štefan Kassay nevchádzal do týchto svetov s cieľom poučiť a moralizovať, ale učiť sa a pochopiť. A takto sú písané aj tieto tri knihy. Môžete ich otvoriť na ľubovoľnom mieste, čítať a premýšľať. Rovnaký text môžete čítať aj viackrát a možno v ňom nájdete vždy niečo nové a obohacujúce. Sám autor hovorí, že jeho cieľom nebolo vytvoriť dokonalé literárne dielo. On vždy otváral dvere do rôznych komnát ľudského poznania a cez otvorené dvere sa snažil spájať rôzne odvetvia a disciplíny – fyzickú a duševnú prácu, strojárstvo a fi-

lozofiu, vedu a prax, podnikanie a ekonomickú diplomáciu. Štefan Kassay vidí rozpory a rany dnešnej spoločnosti, nesprátnych boháčov aj odstrčených chudákov, ignorantov v politike aj nepochopených podnikateľov, ktorí sa snažia vytvárať lepší svet. Neutieká sa však k intelektuálnemu lamentovaniu a pesimizmu, ale hľadá východiská. On vie, že cestou nie je egocentrizmus, pýcha, hádky, konflikty a boje, ale vzájomné počúvanie sa, rešpekt, prijatie, dialóg a spolupráca. Potrebujeme preto budovať dôveru, otvárať dvere do rôznych svetov a vzájomne sa spoznávať – ekonómovia, vedci, profesori, politici, podnikatelia, mladí aj starí, bohatí aj chudobní, šéfovia aj spolupracovníci. Štefan Kassay sa svojim životom zaradil medzi vzdelaných profesorov, prepájal vedu s podnikaním a zaradil sa do skupiny úspešných. Svoje myšlienky však venuje aj zbedačeným a nepotrebným. Formuluje otázky a hľadá riešenia. On vie, že nepotrebnosť môže byť horšia ako vykorisťovanie. Aj keď nám Štefan Kassay predkladá texty svojej triló-

Obr. 9. prof. Ing. Ján Košturiak, PhD. a prof. Štefan Kassay, DrSc. na Česko-Slovenskom fóre priemyselných inžinierov a personálnych manažérov v Gbelanoch. (26. 4. 2023)

gie, on sám je predovšetkým muž činu. Aj nás vyzýva k aktivite, ktorá môže poznamenať dobu, v ktorej žijeme a vytvorí lepšiu budúcnosť.

Hovorí, že podnikateľ má väčšiu zodpovednosť ako ľudia, ktorí pre neho pracujú. Vytvára pracovné prostredie a kultúru, ktoré formujú ľudí a následne vplývajú aj na ich rodiny a deti. Štefan Kassay nás vyzýva k múdreému a zodpovednému konaniu, k hľadaniu zmyslu a úžitku. Veď aké krásne je, keď človek objaví svoje talenty a premení ich na úžitok pre druhých. Život aj podnikanie sú službou – sebe, druhým aj verejnosti. Autor hovorí, že ide iba o to, aby človek dokázal potlačiť vlastné ego, aby sa poučil z vlastných chýb, neopakoval ich a bol schopný priblížiť sa k potrebám i želaniam aj iných ľudí. Priznáva sa, že ho vždy viac zaujímali „hmatateľné veci“, ako nejaké intelektuálne úvahy.

Texty Štefana Kassaya sú plné múdrosti, životnej skúsenosti, nadhľadu, ale aj láskavosti a uvedomením si toho, že niektoré zmeny potrebujú trpezlivosť a čas. Je neuveriteľné, koľko nových trendov dokázal autor objaviť v rôznych oblastiach ľudskej činnosti. Hovorí napríklad o tom, že s nástrojmi digitálneho podniku môžeme navrhovať modulárne fabriky, ktoré budú systémom plug and work kooperovať v sieti re-lokalizovaných a rekonfigurovateľných výrobných jednotiek. Táto zmena môže mať obrovský vplyv na zlepšenie konkurenčnej schopnosti Európy v oblasti výroby, ale môže aj zásadne ovplyvniť zlepšenie ekológie a rozvoja zaostalejších regiónov. Nedegradujeme človeka na zdroj, píše autor vo svojom texte a vyzýva k tomu, že ak chce Slovensko dobehnúť rozvinutejšie

krajiny, tak musíme zmeniť svoj prístup k vzdelávaniu, vede, výskumu, inováciám a podnikaniu.

Žijeme v dobe povrchnosti, rýchlych a často populistických rozhodnutí bez potrebných výsledkov a zmien. Zdá sa, že sa ponáhľame tak rýchlo, že nemáme ani čas čítať, premýšľať a pracovať. Pri tomto rýchlym tempe niekedy strácame orientáciu kde sme, kam sa chceme dostať a po akej ceste kráčame.

Štefan Kassay nám hovorí, aby sme spomalili a možno sme sa aj na chvíľu zastavili. Aby sme mali čas premýšľať, vzájomne sa počúvať, lepšie sa pochopiť a hľadať riešenia pre nový svet. To, čo bolo už nebude a to čo prichádza bude fungovať inak, ako bolo doposiaľ. Budeme sa musieť veľa nového naučiť aj odučiť. Nový svet potrebuje nových vizionárov, architektov, robotníkov, projektových manažérov, podnikateľov, ekonómov, vedcov aj diplomatov. Potrebujeme prepájať prvky rýchleho a zložitého sveta, v ktorom žijeme. Špecializáciu a fragmentáciu musíme doplniť integráciou a schopnosťou porozumieť celku. Ináč sa môžeme stratiť v dierach svojich špecializácii, nedorozumeniach a hádkach medzi rôznymi jazykmi a skončíme v ruinách Babylonskej veže.

Ďakujem Štefanovi Kassayovi za jeho trpezlivosť, pracovitosť a múdrosť, s ktorými nám ukazuje cestu k tomu, aby to tak nebolo.

prof. Ing. Ján Košturiak, PhD.

Príhovor ekonomickej diplomatky Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky na Veľvyslanectve Slovenskej republiky v Pekingu, PhDr. Lucii Škvareninovej, M.S.S., DBA

Obr. 10. PhDr. Lucia Škvareninová, M.S.S., DBA

Ekonomická diplomacia slúži nielen na prezentáciu domácich produktov a služieb v zahraničí. Pracovnou náplňou ekonomických diplomatov je podporovať export a úzko spolupracovať s podnikmi, ktoré majú ambíciu expandovať na globálne trhy, takisto monitorovať podnikateľské prostredie v krajine pôsobenia a pomáhať podnikom etablovať sa na tamojšom trhu. Je žiaduce, aby ekonomickí diplomati mali znalosť miestnych pomerov v teritóriu dočasného vyslania a boli predovšetkým jazykovo vybavení znalosťou miestneho jazyka, zvykov aj kultúry. Každý ekonomický diplomat má šíriť dobré meno svojho štátu, dobré meno Slovenska.

Práve sa mi dostal do rúk obsah publikácie Symbióza ekonomickej diplomacie a podnikateľskej praxe.

Je to trilógia profesora Štefana Kassaya, ktorá svojim rozsahom detailne rozoberá všetky aspekty ekonomickej diplomacie v praxi vďaka skúsenostiam a poznatkom získaných v podnikateľskom prostredí počas ostatných dekád v minulom i tomto storočí. Toto pozoruhodné dielo je špecifické nielen formou reči, ale predovšetkým individuálnymi úvahami a vidinou profesora Kassaya, ktoré opisujú žiadaný stav v spoločenskom i podnikateľskom prostredí tak, aby sa znalosťami na báze skúsenosti a odborných vedomostí dosiahla maximálna produkčná efektivita. Svojou praxou zároveň dokazuje, že podnik lokálneho významu, ktorý riadil vyše tridsať rokov, dokáže dosiahnuť svetovú úroveň a preklasifikovať sa na nadnárodnú korporáciu.

Kvalitný vzdelávací systém založený na reálnej praxi a zručnostiach vie vyprodukovať odborníkov, excelentných manažérov a zároveň úspešné podniky svetového mena. Zdôrazňuje, že nemožno iba deklarovať „integráciu vedy a praxe“, ale predovšetkým treba premeniť slová v reálne činy aj s pomocou decíznej sféry. Ako východiskový bod nového vzdelávacieho systému uvádza spôsob vlastného výberu predmetov študujúcim podľa záujmu a konkrétneho využitia pre svoje zamestnanie. Pre tento účel etabloval aj Medzinárodné centrum vzdelávania – INTERCEDU, ktoré poskytuje zázemie (vytvára základňu) pre vysokokvalifikovaných odborníkov z rozličných odvetví, počnúc ekonómiou až po zdravotníctvo, ako aj laureátov Nobelových cien, s víziou prepojiť tieto renomované osobnosti vo svete, ktoré študujúcim poskytnú špičkové znalosti a žiadanú prax pre riešenie súčasných problémov. Touto novou metódou vzdelávania zároveň vyracia dlhodobu zaužívanú prax a presvedčenie o hodnote obhájených/nadobudnutých vysokoškolských diplomov, ktoré sú častokrát bez reálneho využitia v praktickom živote. Preto apeluje na nevyhnutnú zmenu a zefektívnenie súčasného vysokoškolského systému. Táto reforma by sa mala sústrediť aj na pripravenosť budúceho vyučujúceho, čo znamená, okrem odbornej kvalifikácie, zameriavať sa i na spôsoby výučby, metód a psychológie, vrátane celého spektra zručností vyučujúceho – dizajnérske, komunikatívne, či organizačné.

V ďalších kapitolách knihy pojednáva profesor Kassay o excelentných produktoch (produkt duševný i hmotný), ktoré sám prezentoval v zahraničí prostredníctvom veľvyslanectiev SR formou organizovaných prezentácií a podujatí aj mimo zastupiteľských úradov v spolupráci s veľvyslancami a diplomatmi Slovenskej republiky, napr. aj na zahraničných univerzitách (Jagelovská univerzita, Aalto, Laurea, Taltech, Hanken, Corvinus University, UWED Taškent a iné).

Profesor Kassay sa hlbkovo venuje nielen praktickej stránke riadenia podniku a spôsobom prezentácie excelentných produktov na základe ekonomickej diplomacie, ale aj dôkladne skúma hodnoty jedinca v 21. storočí. Popisuje dva protichodné svety, ktoré nie sú za žiadnu cenu zlúčiteľné. Prvý je materiálny svet, v ktorom čoraz viac ľudských jedincov túži po moci a bohatstve, častokrát aj na úkor nešťastia druhých, ba i fyzickej likvidácie. Protipólom je svet morálneho človeka, ktorý stavia svoje šťastie na láske ku blíznym, či k prírode. Profesor Kassay verí, že rúhavé počiny ľudstva nebudú zdrojom infekcie a na konci dňa sa svet na dobré obráti vďaka múdrym „spravovateľom tohto sveta“.

Zaznieva aj kritika mladej generácie, ktorá na základe indoktrinovanej rutiny nadobúda vysokoškolské diplomy iba za cenu uplatnenia sa na trhu práce, nie

z presvedčenia o sebazvzdelávaní, zdokonaľovaní či poznávania nepoznaného. Na druhej strane obhajuje profesor Kassay potrebu celoživotného vzdelávania, neustáleho sebazdokonaľovania a osvojovania si nových technologických poznatkov. Je zástanca aplikácie inovatívnych procesov v produkčnom prostredí, podporuje zavádzanie digitalizácie, napr. v procese výučby formou e-learningu, ale aj využívanie novodobých technologických nástrojov pri tradičnej výučbe slúžiacich pre progres spoločnosti.

Trilógia profesora Kassaya je výsledkom jeho celoživotného diela, nesie odkaz pre ďalšie generácie, ktorý spočíva v mravnom konaní jedinca, definuje úspech ako súbor na seba nadväzujúcich vlastností, akými sú pracovitosť, čestnosť, múdrosť a zodpovednosť. Spoločenské hodnoty povyšuje nad individuálne záujmy jednotlivcov. Profesor Kassay je živým svedkom transformácie z centrálne riadeného hospodárstva štátu k súkromnému riadeniu podnikov. Sám prevzal riadenie podniku, ktorý sa, vďaka progresívnemu prístupu a ochoty načúvať iným, z podniku lokálneho významu stal známym i vo svete. Vo výrobnom procese navrhoval a implementoval zlepšovacie metódy uľahčujúce ľudskú prácu. Každý zamestnanec v podniku je dôležitým článkom, preto neuznáva neludský prístup vykorisťovania pracovníkov svojimi zamestnávateľmi na úkor vlastného blahobytu. Dosiahnutý úspech podniku patrí úmerne všetkým zainteresovaným.

Ako napovedá už samotný názov publikácie – Symbióza ekonomickej diplomacie a podnikateľskej praxe – pojednáva o ekonomickej diplomacii, uvádza konkrétne príklady, akými atribútmi by mal disponovať budúci ekonomický diplomat, ak má byť jeho pôsobenie vo vybranom teritóriu pridanou hodnotou pre zastupujúci štát. Zdôrazňuje potreby multilingválnosti a kultúrnej kompetencie, ktoré napomáhajú úspešnej komunikácii v prostredí rôznych kultúr a tradícií. Diplommat má disponovať interdisciplinárnou perspektívou k lepšiemu predikovaní globálnych udalostí a určovania stratégií aj vďaka vyjednávacím a komunikačným zručnostiam. Profesor Kassay je významnou osobnosťou Slovenskej republiky, vďaka ktorému sa rozšírilo poznanie ekonomickej diplomacie a jej aplikácia v praxi. Zaslúžil sa nielen o progres vo výrobnom procese nadnárodného podniku, ale aj prostredníctvom excelentných slovenských produktov i duševného produktu v podobe publikácií o šírení dobrého mena Slovenska v zahraničí.

PhDr. Lucia Škvareninová, M.S.S., DBA